

УДК 636.084:636.05:636,4

ОЦІНКА ПЛЕМІННИХ ТА ПРОДУКТИВНИХ ЯКОСТЕЙ ВІВЦЕМАТОК ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ТИПУ АСКАНІЙСЬКОЇ М'ЯСО-ВОВНОВОЇ ПОРОДИ

*Вовченко Б.О. – д. с.-г. н., професор,
Клюєнков В.О. – магістрант, Херсонський ДАУ*

Постановка проблеми. В усі часи Україна мала ґрунтовну базу розвитку вівчарства: чітку систему теоретичного та методичного і організаційного забезпечення племінної роботи, обґрунтовану і практично виважену технологію виробництва, первинної обробки і переробки продукції овець. У теперішній час вівчарство України опинилось у кризовому стані: в 10 разів скоротилося поголів'я овець, у 1,5–2 рази зменшились показники продуктивності і відтворення тварин.

Вирішення цієї важливої проблеми потребує більш глибокого осмислення ролі і значення вівчарства в народногосподарському комплексі України, переорієнтації його на виробництво найбільш необхідних та економічно вигідних видів продукції і формування ринків її збуту.

Удосконалення організації селекційної роботи, підвищення племінних та продуктивних якостей тварин відноситься до пріоритетних напрямів.

Сучасні проблеми розвитку вівчарства висувають необхідність глибоких досліджень можливості вдосконалення існуючих порід овець, і в першу чергу оцінку племінних та продуктивних якостей овець.

У вівчарстві селекція спрямована на досягнення максимальної продуктивності та ґрунтується на передбаченні, що ця ознака знаходиться в позитивному генетичному зв'язку з діяльністю всього організму. Тому проблемам відтворення овець приділяється постійна увага.

Плодючість і молочність овець – тісно взаємопов'язані функції організму. Їх оптимальна поєднаність обумовлена взаємодією генотипу та середовища. При цьому вплив генотипу на плодючість та спадкові дефекти, які погіршують чи обмежують відтворні якості, вивчено повніше, ніж фактори, які стимулюють багатоплідність овець [2].

Значна питома вага вибракування (до 20 – 25%) за плодючістю часто обумовлює втрату цінних генотипів, зниження інтенсивності відбору за іншими ознаками, збільшення витрат на вирощування ремонтного молодняку [1].

У даний час у практиці м'ясо-вовнового вівчарства застосовують різні системи вирощування молодняку залежно від його напрямку й інтенсивності, а також від породних особливостей та природно- кліматичних зон [4].

В екстремальних умовах півдня України вівці м'ясо-вовнового напрямку продуктивності повинні зберігати високу відтворювальну здатність і резистентність до захворювань.

Стан вивчення проблеми. Як показує практика індустріально розвинених країн (Англія, США, Франція, Германія, Канада та ін.), за останні десятиріччя з усіх напрямів вівчарства економічно більш вигідно розводити скорос-

тиглих м'ясних і м'ясо-вовнових овець, які здатні протистояти екстремальним (промисловим) умовам проживання, добре використовувати корма, а завдяки високій скоростиглості і плодючості забезпечувати ринок високоякісною м'ясомолодою бараниною й успішно конкурувати з іншими галузями тваринництва.

На даному етапі однією з головних задач, що визначають підвищення економічної ефективності галузі, є збільшення виробництва баранини. Досить радикальним і результативним для збільшення виробництва і підвищення якості продукції вівчарства є використання овець з високими продуктивними якостями.

Завдання і методика досліджень. З метою оцінки продуктивних якостей вівцематок дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи було проведено науково-господарський дослід на вівцематках і ягнятах в умовах племінного господарства ТОВ «Шаролезька вівця» Дніпропетровської області. Це господарство є єдиним племінним господарством по розведенню овець дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи.

Сучасне стадо овець дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи має певні племінні та продуктивні показники, які відрізняють їх від інших внутрішньопородних типів. Це тварини міцного типу конституції, з добрими м'ясними формами і чітко вираженим напрямом продуктивності [5].

Для характеристики продуктивних показників вівцематок, яких використовували у досліді, враховували живу масу, настриг і довжину вовни (табл.1).

Таблиця 1 – Показники продуктивності вівцематок

Показники	Вівцематки дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи
Жива маса, кг	56,3
Настриг вовни, кг: немитої	4,2
Вихід митого волокна, %	60,5
Довжина вовни, см	11,86

За продуктивністю і якістю вовни вівцематки являлися типовими представницями дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи.

В основу розробки селекційних заходів, направлених на вдосконалення відтворювальних якостей, було проведено вивчення стану вівцепоголів'я під час бонітування дорослого поголів'я і молодняку.

Результати досліджень. Відтворювальна функція овець залежить від великої кількості відносно незалежних факторів: віку, господарської зрілості, виходу ягнят, заплідненості, ембріональної смертності приплоду та ін.

Плодючість – одна із найбільш важливих ознак при розведенні овець. Більш висока плодючість збільшує реалізований селекційний диференціал також і за іншими ознаками, оскільки ту чи іншу перевагу можна отримати від більшого числа нащадків. Багатоплідність маток може залежати від підготовки їх до осіменіння, сезонності, погодних умов, клінічного стану, рівня годівлі, умов утримання і генетичних особливостей.

Вівцематки дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи характеризуються високою запліднювальною і відтворювальною здатністю (табл.2).

Встановлено, що із 300 голів, які були спаровані, тільки 7 голів не об'ягнулися нормально, з них абортіваних – 3 вівцематки, окотилися мертвим плодом – 2 вівцематки, вибуло суягних – 2 вівцематки. Це дає можливість заключити, що вівцематкам дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи притаманна висока відтворювальна здатність: нормально окотилося 97,6%, а вихід ягнят на 100 маток, які окотилися - 126,9%.

Таблиця 2 - Показники відтворювальної здатності вівцематок

Показники	Вівцематки дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи
Запліднено маток, голів	300
Запліднено маток, %	100
Нормально окотилося, голів	293
Нормально окотилося, %	97,6
Отримано ягнят, голів	372
в т.ч. ярок, голів	192
баранців, гол	180
Співвідношення баранці / ярки	0,94 : 1
Отримано ягнят: на 100 запліднених маток, %	124,0
на 100 маток, які окотилися %	126,9
Вибуло суягних, голів	2
Абортіваних, голів	3
Окотилося мертвим плодом, голів	2
Багатоплідних маток, голів	79
Багатоплідних маток, %	26,3
Збереженість ягнят до відлучення, %	96,8
Відлучено, голів	360

Як відомо з літературних джерел, багатоплідність вівцематок дніпропетровського типу становила 101...123%, асканійських кросбредів і асканійських чорноголових становить відповідно 145...148% і максимальна 183% [3].

Важливим показником господарської діяльності, який дає можливість проводити оцінку отриманого поголів'я, являється життєздатність молодняка (табл. 3).

Таблиця 3 - Збереженість дослідного молодняка, %

Вік та стать	Вівцематки дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи
Від народження до відлучення	96,8
в т.ч. баранців	97,2
ярок	96,3
Від відлучення до бонітування ярок	97,3

Нашими дослідженнями встановлено, що ягнята в постнатальний період мали добру життєздатність та збереженість.

Висновки. Встановлено доцільність використання вівцематок дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи в степовій зоні України, що дає можливість збільшення виробництва продукції вівчарства, у тому числі отримання молодняка, який відрізняється доброю збереженістю, підвищеною енергією росту та високими показниками м'ясної продуктивності в молодому віці.

Перспектива подальших досліджень. Перспективним для майбутнього розвитку вівчарства є переорієнтація його з вовнової на м'ясний напрям продуктивності. Збільшення виробництва високоякісної баранини, ринковий попит на яку залишається стабільно високим, заохочує цю галузь до здебільшого трансформування саме у цій площині.

Покращення м'ясних якостей овець при цьому повинно зосереджуватись не тільки в намаганні поліпшення умов годівлі і технології утримання, але й у вдосконаленні існуючих і створенні нових високопродуктивних м'ясних порід, типів, ліній і стад.

Останній селекційно-племінний напрям у вирішенні цієї проблеми, на нашу думку, є найбільш радикально виправданим, що стверджується результатами досліджень багатьох учених [5]. Отже, виникає невідкладна потреба у створенні масиву скоростиглих м'ясних овець як за рахунок імпортації спеціалізованих порід такого напрямку, так і за рахунок власного виведення нових порід шляхом схрещування найбільш пристосованих до місцевих умов вітчизняних порід з вузькоспеціалізованими скороспілими породами зарубіжного походження. Саме з такою метою у Дніпропетровську область з Канади були завезені барани м'ясної породи олібс для подальшого міжпородного їх схрещування з матками дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи. Такий напрям селекційно-племінної роботи має науково-практичне значення у перспективному створенні скоростиглого масиву м'ясного вівчарства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ерохин А.М., Джамчаров Д.М. Селекция романовских овец на плодовитость // Овцеводство. – 1992. - №5. - С. 20-30.
2. Мирошник И.А. Влияния фактора кормления при оценке овец разных генотипов // Новое в методах зоотехнических исследований. – Харьков. – 1992. – 4.2. – С. 85 – 88.
3. Польська П.Г., Калащук Г.П., Шаламай Л.П. Інтенсивний тип м'ясо-вовнових овець - асканійські кросбреди // Селекція наук. виробничий бюлетень. – К., 1994. – С. 78-80.
4. Хом'як О.А. Вплив генотипу на показники продуктивності та відтворні здатності у тварин // Розведення і генетика тварин. – К.: Аграрна наука. – 2001. – Вип. 34. – С. 203 – 204.
6. Шуваєв В.Т., Похил В.І., Микитюк В.В., та ін. Ефективність використання асканійських кросбредних баранів на матках дніпропетровського типу // Вісник ДДАУ. – Дніпропетровськ. – 2001. – № 2. – С. 143–145.